
Arkivkode:

FU-sak: 6/13

Sak nr.:

Møte: 20.03.13

Underkjenninger av doktorgradsavhandlinger 2010-2012

Under Universitetsstyrets behandling av Rapport 2012 (sak 2013-4a, møte 14.02.13) ble det etterspurt tall for underkjenninger av doktorgradsavhandlinger i 2012. Det ble spesielt bedt om en omtale av underkjenninger i lys av behovet for risikovurderinger av virksomheten. Forskningsadministrativ avdeling har derfor i samarbeid med fakultetene innhentet tall for underkjenninger i perioden 2010-2012 for gradene ph.d. og dr.philos. Tallene fremgår av tabell 1 nedenfor.

I perioden ble i alt 53 avhandlinger underkjent ved UiB. Høyest var antallet i 2010 da 24 avhandlinger ble underkjent. De to etterfølgende årene har lavere antall underkjenninger, med 13 i 2011 og 16 i 2012. Flest underkjenninger i perioden har Det humanistiske fakultet med 15, fulgt av Det medisinsk-odontologiske fakultet med 14.

	2010		2011		2012		Total
	ph.d	dr.phil	ph.d	dr.phil	ph.d	dr.phil	
HF	8	2	0	4	0	1	15
MN	3	0	3	0	4	0	10
MOF	4	1	3	0	6	0	14
SV	4	0	2	1	2	0	9
JUS	0	0	0	0	1	0	1
PSY	0	2	0	0	0	2	4
Sum	19	5	8	5	13	3	
Total	24		13		16		53

Samlet for perioden var det 20 tidligere underkjente avhandlinger som etter revisjon ga grunnlag for godkjenning til disputas, alle til graden ph.d. Det er en tendens til færre antall underkjenninger i utover i perioden. Dette underbygges av det antall disputaser som er holdt på grunnlag av en revisjon av tidligere underkjent avhandling, som vist i tabell 2.

	2010		2011		2012		Total
	ph.d	dr.phil	ph.d	dr.phil	ph.d	dr.phil	
HF	0	0	1	0	3	0	4
MN	1	0	2	0	2	0	5
MOF	2	1	2	0	2	0	7
SV	0	0	1	0	3	0	4
JUS	0	0	0	0	0	0	0
PSY	0	0	0	0	0	0	0
Sum	3	1	6	0	10	0	
Total	4		6		10		20

Som det fremgår av tabell 2 ovenfor så er antallet stigende, fra fire i 2010 til ti i 2012. Det medisinsk-odontologiske fakultet har flest «returer», syv i alt, etterfulgt av Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet med fem. I perioden skjer det samlet sett en fordobling av antallet returer. Netto antall underkjenninger i perioden er 33, slik det fremgår av tabell 3 nedenfor.

For perioden som helhet var andelen underkjente avhandlinger, som andel av det samlede antall disputaser, 7,1 %. Regner en med de reviderte avhandlingene som har gitt grunnlag for senere disputas, blir den netto andel underkjenninger 4,4 %¹.

Tabell 3. Underkjente med senere disputas. Antall og andel				
	2010	2011	2012	Total
Disputaser	237	254	251	742
Antall underkjenninger (brutto)	24	13	16	53
Antall returer	4	6	10	20
Antall underkjenninger (netto)	20	7	6	33
Andel underkjenninger (brutto)	10,1	5,1	6,4	7,1
Andel underkjenninger (netto)	8,4	2,8	2,4	4,4

Forskningsdirektørens kommentar

Forespørselen i Universitetsstyret ga grunnlag for en gjennomgang av underkjenninger av doktoravhandlinger i perioden 2010-2012. Det er første gang at en slik gjennomgang er gjort på institusjonelt nivå. Forskningsdirektøren vil understreke at det foreliggende tallmateriale på mange måter er begrenset. Antall underkjenninger er relativt få, tidsperioden er kort, og netto andel underkjenninger i perioden er ikke et presist mål (jf. fotnote 1). Materialet gir ikke grunnlag for å peke på klare tendenser eller fremtredende og vedvarende trekk ved underkjenningene, og må behandles med forbehold.

Underkjenninger er en naturlig og forventet konsekvens av det høye faglige nivå som legges til grunn av veilederne og komiteene som vurderer avhandlingene. UiB har et rekordhøyt antall nye doktorander, rundt 250 årlige disputaser, og underkjenningen er et uttrykk for som høye kvalitetskrav i forskerutdanningen.

For den enkelte kandidat er imidlertid underkjenning av avhandlingen en svært alvorlig og negativ hendelse som rammer både fremdrift og motivasjon i en krevende kvalifisering til en langsiktig yrkeskarriere. En fungerende kvalitetssikring må derfor ikke bli en sovepute som svekker tiltak som kan motvirke underkjenninger. Utfordringene er i særlig grad knyttet til oppfølgingen av den enkelte kandidat.

---

¹ Utregningen gir et estimat av andelen underkjenninger. Ideelt sett skulle underkjennelsesprosenten vært andel underkjente av samlet antall innleverte avhandlinger. Tallmaterialet er imidlertid begrenset til tidsperioden 2010-2012. Underkjente avhandlinger som blitt revidert og godkjent tidligere enn 2010, men vært grunnlag for disputas i 2010, ikke er regnet med. På samme måte kan underkjenninger i perioden gi grunnlag for disputaser senere enn 2012. Underkjennelsesprosenten, slik den presenteres her (netto), er derfor høyt estimert og vil i realiteten vil være lavere.

Tallene som legges frem indikerer at underkjente avhandlinger får en aktiv oppfølging. Antallet underkjenninger er redusert med 30 % fra 2010, samtidig som antall underkjente med senere disputas blitt mer enn fordoblet, fra 4 i 2010 til 10 i 2011. Dette kan tyde på en målrettet innsats både for å unngå underkjenninger og for å føre underkjente kandidater frem til disputas. Individuell innsats fra kandidat og veiledere utgjør utvilsomt det viktigste grunnlaget for den positive utviklingen. I tillegg er det nærliggende å peke de tiltak og ordninger som er innført som en del av UiBs Handlingsplan for forskerutdanning, slik som systematisk registrering av kandidatene, framdriftsrapportering og midtveisevaluering. Opprettelse av forskerskoler, kurs for veiledere og karriereveiledning er også tiltak som styrker kontakten mellom kandidat, veiledere og fagmiljø, og som dermed bidrar til økt gjennomstrømming i forskerutdanningen, og reduserer antall "dropouts" og underkjenninger.

Tallene indikerer likevel at et flertall av de som får underkjent sin avhandling, ikke reviderer sin avhandling for senere godkjenning til disputas i perioden. De kan selvsagt komme tilbake med disputas senere, men det er grunn til å tro at dette på langt nær gjelder alle. Underkjenninger vil således fortsatt kreve økt oppfølging i tiden fremover.

For å utvikle tiltak som reduserer antall underkjenninger, er det viktig med et bredt kunnskapsgrunnlag. Det vil derfor være en oppgave å kartlegge underkjenningene bedre, ikke minst med sikte å avdekke eventuelle årsakssammenhenger og fellestrekk for en lenger tidsperiode enn de tre år som det redegjort for i dette notatet. Videre er det naturlig at en slik kartlegging også ser nærmere på utviklingen i frafall og utskrivning fra forskerutdanningen generelt. Forskningsadministrativ avdeling vil ta initiativ til en slik kartlegging i samarbeid med fakultetene.

Forskerutdanningen er felles for hele UiB, og det er et mål å ha en felles holdning, et samlet sett av anbefalte tiltak samt en forutsigbar og gjenkjennelig praksis for alle kandidater.

Saken legges med dette frem for utvalget til orientering.